

Številka: 0612-78/2023-18
Ljubljana, 11.11.2025

Inšpektorica pristojna za varstvo kulturne dediščine Inšpektorata RS za kulturo in medije, Metelkova 4, 1000 Ljubljana, izdaja po uradni dolžnosti, na podlagi 109. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE, v nadaljevanju ZVKD-1), ter 18. in 29. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Ur.l. RS št. 43/2007 in 40/14, v nadaljevanju ZIN), v zadevi poškodovanja oziroma nastale škode na kulturnem spomeniku z nazivom Vavta vas – Dularjev mlin in žaga (EŠD 18172), inšpekcijskemu zavezancu upravljavcu Direkciji Republike Slovenije za vode, Mariborska cesta 88, 3000 Celje, naslednjo

ODLOČBO

- I. Inšpekcijski zavezanec Direkcija Republike Slovenije za vode, Mariborska cesta 88, 3000 Celje, upravljavec parcele št. 3182/1 k.o. 1494 Jurka vas, ki predmetno parcelo upravlja za lastnika Republiko Slovenijo, Gregorčičeva ulica 20, Ljubljana, mora v roku 6-ih mesecev po vročitvi te odločbe, na lastne stroške utrditi poškodovano steno rake in zapolniti manjkajoče dele z istovrstnim materialom, vse na steni rake ob žagi na zemljišču s parc. št. 3182/1 k.o. 1494 Jurka vas, na kulturnem spomeniku lokalnega pomena, vpisanem v Register nepremične kulturne dediščine pod EŠD 18172 z nazivom enote Vavta vas – Dularjev mlin in žaga, z namenom, da se odpravi že nastala škoda, oziroma, da se prepreči neposredna nevarnost nadaljnjega poškodovanja kulturnega spomenika.
- II. O izvedenih delih je zavezanec dolžan obvestiti Inšpektorat RS za kulturo in medije v roku sedmih dni po končanju del.
- III. V kolikor dela iz prve točke te odločbe ne bodo izvedena v roku, ki je določen, bo inšpektorica odredila, da dela izvede pristojna organizacija na stroške zavezanca.
- IV. O nujnem posegu iz prve točke te odločbe je zavezanec dolžan takoj po njegovi izvedbi obvestiti Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije Območna enota Novo mesto in zaprositi za naknadno kulturnovarstveno soglasje, ter o tem obvestiti Inšpektorat RS za kulturo in medije.
- V. Pritožba zoper to odločbo ne zadrži njene izvršitve.

Obrazložitev

Inšpektorica pristojna za področje varstva nepremične kulturne dediščine, Inšpektorata RS za kulturo in medije (v nadaljevanju IRSKM), je že dne 20.09.2023, po uradni dolžnosti, na podlagi prijave, opravila inšpekcijski ogled Dularjevega mlina in žage v Vavti vas, ki je vpisan v Register nepremične kulturne dediščine (v nadaljevanju Register NKD) pod EŠD 18172 z nazivom enote Vavta vas – Dularjev mlin in žaga in se varuje kot kulturni spomenik lokalnega pomena na podlagi določil Odloka

o razglasitvi Dularjevega mlina in žage v Vavti vasi, EŠD 18172, za kulturni spomenik lokalnega pomena (Ur.l. RS, št. 49/2015-2068).

Ob inšpekcijskem ogledu Dularjevega mlina in žage v Vavti vasi, dne 20.09.2023, je bilo ugotovljeno:

- da je lesena žaga obnovljena, zidan objekt mlina pa je še v obnovi;
- da tečejo rake ob mlinu, v smeri žage, a naprave niso v funkciji, ter ne obratujejo;
- da je na enem izmed zidov žleba žaginega kolesa nastala poškodba in sicer se je porušil del zunanjega kamnitega žleba tako, da se je material posul v reko in zgornja nastopna pohodna plošča ne stoji več na opornem zidu, tako da je tudi nevarna hoja po njej.

Stanje je bilo tekom ogleda fotografirano in fotografije so sestavni del zapisnika.

Pri vpogledu v Zemljiško knjigo je bilo ugotovljeno, da je lastnik predmetnega zemljišča/objekta, ki je kulturni spomenik lokalnega pomena, Republika Slovenija, Gregorčičeva ulica 20, Ljubljana.

Dne 11.12.2023 je bil lastnik zemljišča s parc. št. 3182/1 k.o. 1494 Jurka vas, Republika Slovenija, Gregorčičeva 20, 1000 Ljubljana, pozvan k izjavi, ob predložitvi zapisnika ogleda in vseh v postopku ugotovljenih dejstev.

Dne 12.12.2023 je lastnik zgoraj navedenega zemljišča podal izjavo in pojasnilo o pristojnosti upravljavca stvarnega premoženja in ugovor št. 06100-36/2023/2. V svoji izjavi je med drugim navedel, da »gre za posebno zakonsko ureditev glede stvarnega premoženja države, kjer je lastništvo in upravljanje ločeno, za razliko od nepremičnin v zasebni lasti, in je zato pri nepremičninah, katerih lastnik je Republika Slovenija, v katastru navedeno poleg lastnika tudi kdo, oziroma kateri državni organ je upravljavec posamezne nepremičnine, ki je v lasti Republike Slovenije.« Nadalje je navedel, da je »iz javno dostopnih evidenc razvidno, da je dokončni upravljavec navedene parcele Direkcija Republike Slovenije za vode, Mariborska cesta 83, 3000 Celje, ki je tako tudi pristojna za to, da v imenu in za račun lastnika izvršuje vse pravice in obveznosti, povezane s stvarnim premoženjem, torej tudi, da se izreče o ugotovljenih dejstvih.« Nadalje je lastnik zemljišča IRSKM napotil, da pozove navedeni organ k izjavi.

Dne 21.12.2023 je bila tako k izjavi s strani IRSKM pozvana Direkcija RS za vode, Mariborska cesta 83, 3000 Celje, ki je izjavo podala preko Sektorja območja spodje Save, Novi trg 9, 8000 Novo mesto, dne 11.1.2024, z dopisom št. 47800-257/2023-4, v katerem je navedla, da ugotavljajo, »da RS ni lastnik in DRSV ne upravljavec objekta mlina in pripadajočih rak«, saj naj bi se poškodbe, ki so navedene nahajale na teh objektih, zato je Občina Straža kot lastnik dolžna izvesti obnovo po predhodno pridobljenem soglasju DRSV.

IRSKM je dne 09.02.2024 s ponovnim pozivom za izjavo glede vzdrževanja kulturnega spomenika (KS) št. 0612-78/2023-11 obvestil DRSV, Sektor območja spodnje Save, Novi trg 9, 8000 Novo mesto, da je bilo v ugotovitvenem inšpekcijskem postopku ugotovljeno, da se predmetne poškodbe nahajajo na objektu, ki je vpisan v Register nepremične kulturne dediščine (Register NKD) pod EŠD 18172 z nazivom enote Vavta vas – Dularjev mlin in žaga in se varuje kot kulturni spomenik lokalnega pomena na podlagi določil Odloka o razglasitvi Dularjevega mlina in žage v Vavti vasi, EŠD 18172, za kulturni spomenik lokalnega pomena (Ur.l. RS, št. 49/2015-2068). Ugotovljeno je bilo tudi, da predmetni kulturni spomenik obsega objekta vodne žage in mlina, kakor tudi rake in jez, ter vmesno območje reke Krke, kar je razvidno tudi iz izseka GisKD pregledovalnika Registra NKD, ki je bil ponovnemu pozivu tudi priložen. Nadalje je bilo s strani IRSKM pojasnjeno, da je bilo pri vpogledu v Zemljiško knjigo ugotovljeno, da je lastnik žage, ki stoji poleg poškodovanih rak, na zemljišču s parc. št. *41/2 k.o. Jurka vas, podjetje DULINEX d.o.o., Vavta vas 62, 8351 Straža pri Novem mestu, ter lastnik mlina, ki stoji nižje, ob nepoškodovanem delu rak, na zemljišču s parc. št. 942/3 (nekdaj

*41/1) k.o. Jurka vas, Občina Straža, Ulica talcev 9, 8351 Straža pri Novem mestu. Hkrati pa je bilo ugotovljeno tudi, da del rak, na katerih so nastale predmetne poškodbe, stoji na zemljišču s parc. št. 3182/1 k.o. Jurka vas, ki je v lasti Republike Slovenije, Gregorčičeva 20, Ljubljana, katera je na IRSKM že predhodno sporočila, da je v predmetnem postopku v njenem imenu zakoniti upravljalec objekta mlina in pripadajočih rak, Direkcija RS za vode, ki je tako tudi pristojna za to, da v imenu in za račun lastnika izvršuje vse pravice in obveznosti, povezane s stvarnim premoženjem, torej tudi, da se izreče o ugotovljenih dejstvih. Ker na predmetni ponovni poziv z dne 09.02.2024 IRSKM ni prejel nobenega odgovora, je po kontrolnem ogledu z dne 23.07.2024, pri katerem je bilo ugotovljeno, da poškodovanje, ki je nastalo na enem izmed zidov žleba žaginega kolesa, ki stoji na zemljišču s parc. št. 3182/1 k.o. Jurka vas, (še) ni sanirano, pač pa se je porušeni del še povečal in poglobil, tako, da je mestoma že transparenten. Vsled ugotovljenega je IRSKM na DRSV, Sektor območja spodje Save, Novi trg 9, 8000 Novo mesto, naslovil ponoven poziv, ter upravljavca seznanil z ugotovitvami kontrolnega ogleda. Dne 09.08.2024 je DRSV preko e pošte obvestil IRSKM, da bo do petka 23.08.2024 opravljen terenski ogled navedenih poškodb, ter da bodo z aktivnostmi nadaljevali skladno z ugotovitvami na terenu. Dne 23.08.2024 smo s strani DRSV, Sektor območja spodnje Save, prejeli Poročilo rečnega nadzorstva o terenskem ogledu Dularjevega mlina. Iz Poročila izhaja, da je območje mlina – zgradba v solidnem stanju, da pa so objekti za rabo vode dotrajani, ter da so zapornice v vodila vstavljene izključno za zagotavljanje vodne blazine gorvodno ob jezeru. Navedeno je tudi, da so dotrajani zunanji strojni elementi mlina in da so od mlinskih koles ostali le posamezni elementi, vretena in prenosi pa že dalj časa niso bili podmazovani. Hkrati pa poročilo navaja tudi, da je sredinsko vodilo (jekleni profil) zapornice na kanalu levo od mlinskih rak močno korodirano in obstaja možnost porušitve, enako kaže znake dotrajanosti plato iz lesenih plohov (dostop do zapornic). V Poročilu je naveden Predlog rešitve, ki navaja, da glede na to, da rabe vode na tej lokaciji ni, predlagajo ukrepe v skladu s 122. členom Zakona o vodah, pri čemer naj se pri pripravi izvedbenega projekta upoštevajo načela »na naravi temelječih rešitev«.

Pristojna inšpektorica IRSKM je tako v dobri veri, da bodo nujna vzdrževalna dela izvedena v doglednem roku, dne 23.09.2025 opravila kontrolni ogled stanja na lokaciji, pri katerem je ugotovila, da poškodovanje, ki je nastalo na enem izmed zidov žleba žaginega kolesa, ki stoji na zemljišču s parc. št. 3182/1 k.o. Jurka vas, (še) ni sanirano, da zgornja nastopna pohodna betonska plošča ne stoji (več) na opornem zidu, pač pa prosto premošča nastali porušeni del in ob morebitni uporabi predstavlja nevarnost, ter da je stanje na lokaciji mlina in žage sicer nespremenjeno, le zemljišče poleg žage je bilo splanirano in očiščeno zelenja, do vidne zemljine.

Na podlagi izjav zavezanca, na podlagi prejetega zgoraj navedenega Poročila rečnega nadzorstva in na podlagi drugih dejstev, ki izhajajo iz ugotovitvenega postopka, ter predvsem na podlagi dejstva, da gre za razglašen kulturni spomenik lokalnega pomena, ki ima večjo, nenazadnje tudi zgodovinsko, vrednost kot zgolj običajen objekt, dejansko pa propada, je pristojna inšpektorica določila najnujnejša vzdrževalna dela, z izvedbo katerih se lahko doseže odpravo že nastale škode, oziroma, se lahko prepreči neposredna nevarnost nadaljnjega poškodovanja kulturnega spomenika.

Zaradi nujnosti takojšnjega pristopa k izvedbi s to odločbo naloženih del, v izogib nadaljnjemu poškodovanju KS, je bilo odločeno tudi, da se vse navedeno v izreku odločbe izvede kot nujna vzdrževalna dela brez čakanja na izdajo potrebnega KV soglasja, ki se lahko izda naknadno.

Inšpektorica je tako na podlagi vsega navedenega odločila kot je navedeno v izreku, da mora inšpekcijski zavezanec, Direkcija Republike Slovenije za vode, Mariborska cesta 88, 3000 Celje, upravljavec parcele št. 3182/1 k.o. 1494 Jurka vas, ki predmetno parcelo upravlja za lastnika Republike Slovenije, Gregorčičeva ulica 20, Ljubljana, v roku 6-ih mesecev po vročitvi te odločbe, na lastne stroške utrditi poškodovano steno rake in zapolniti manjkajoče dele z istovrstnim

materialom, vse na steni rake ob žagi na zemljišču s parc. št. 3182/1 k.o. 1494 Jurka vas, na kulturnem spomeniku lokalnega pomena, vpisanem v Register nepremične kulturne dediščine pod EŠD 18172 z nazivom enote Vavta vas – Dularjev mlin in žaga, z namenom, da se odpravi že nastala škoda, oziroma, da se prepreči neposredna nevarnost nadaljnjega poškodovanja kulturnega spomenika.

Pristojna inšpektorica poudarja, da je, glede na določitev nujnih vzdrževalnih del, h reševanju katerih se pristopi takoj in se šele naknadno pridobiva formalna soglasja uradnih organov, zavezancu in lastniku olajšana pot do možnosti takojšnje realizacije najnujnejše izvedbe naloženih del, določenih res v najožjem še možnem obsegu, da se ustrezno zaščiti KS lokalnega pomena. Pristojni organ ZVKDS OE Novo mesto bo z zadevo seznanjen, ter bo po pravnomočnosti odločbe o le-tej tudi obveščen. Z navedenim je odločitev v izreku utemeljena.

Skladno z 2. odstavkom 28. člena ZVKD-1 kulturnovarstveno soglasje ni potrebno predhodno pridobiti za nujne posege na spomeniku ali dediščini, če so posegi neizogibno in nemudoma potrebni za odvrnitev nepredvidljive nevarnosti uničenja ali poškodbe spomenika ali dediščine ali za odvrnitev nevarnosti za ljudi in premoženje.

Na podlagi vseh zgoraj navedenih ugotovitev je inšpektorica s predmetno odločbo določila nujna vzdrževalna dela kakor ji to nalaga 116. člen ZVKD-1, v povezavi z 29. členom ZIN, za takojšnjo odpravo škode oziroma njeno ustrezno zmanjšanje, saj gre za odvrnitev nepredvidljive nevarnosti uničenja in poškodbe spomenika, ter za odvrnitev nevarnosti za ljudi in premoženje.

ZVKD-1 v 2. odstavku 36. člena določa, da je treba s spomenikom ravnati tako, da se dosledno upoštevajo in ohranjajo njegove kulturne vrednote in družbeni pomen, ter v 3. odstavku istega člena še, da mora lastnik oziroma posestnik s spomenikom ravnati kot dober gospodar. Nadalje isti zakon v 38. členu, v prvi alineji, določa, da je dolžan lastnik varovati spomenik v sorazmerju s svojimi zmožnostmi, ter nadalje v četrti alineji, da se lastnik ne more sklicevati na obremenitve zaradi zvišanja stroškov varovanja, ki so nastali zaradi opustitve varovanja in rednega vzdrževanja po tem ali po drugem zakonu.

Glede na določbo 2. alineje 1. odstavka 112. člena ZVKD-1 je inšpekcijski zavezanec, ki je dolžan sprejeti ustrezne ukrepe in zagotoviti potrebna dela za odpravo škode, oziroma za njeno ustrezno zmanjšanje, lastnik objekta oziroma posestnik.

Obveza obveščanja IRSKM o izvedenih delih iz II. in iz IV. točke te odločbe temelji na določbi 5. odstavka 29. člena ZIN, ki določa, da če je inšpektor odredil odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti, ter je zavezancu določil rok za njihovo odpravo, mora zavezanec o odpravljenih nepravilnostih takoj obvestiti inšpektorja.

III. točka izreka te odločbe je utemeljena v 2. odstavku 116. člena ZVKD-1, ki določa, da če inšpekcijski zavezanec v roku iz prejšnjega odstavka ne opravi ustreznih ukrepov ali ne zagotovi potrebnih del, inšpektor odredi, da se dela izvedejo na stroške zavezanca.

IV. točka te odločbe temelji na določilu 2. odstavka 28. člena ZVKD-1, ki določa, da kulturnovarstveno soglasje ni potrebno predhodno pridobiti za nujne posege na spomeniku ali dediščini, če so posegi neizogibno in nemudoma potrebni za odvrnitev nepredvidljive nevarnosti uničenja ali poškodbe spomenika ali dediščine ali za odvrnitev nevarnosti za ljudi in premoženje. O nujnem posegu je treba takoj po njegovi izvedbi obvestiti zavod in zaprositi za naknadno kulturnovarstveno soglasje.

V. točka izreka te odločbe je utemeljena v 30. členu ZIN, ki določa, da pritožba zoper odločbo inšpektorja ne zadrži njene izvršitve, če ni s posebnim zakonom to določeno.

Pouk o pravnem sredstvu:

Zoper to odločbo je dovoljena pritožba na Ministrstvo za kulturo v roku 15 dni od vročitve te odločbe. Morebitna pritožba se vloži pisno ali da ustno na zapisnik na naslov Inšpektorat RS za kulturo in medije, Metelkova 4, Ljubljana. Za pritožbo se plača upravna taksa 18,12 evrov po tarifni številki 2 Zakona o upravnih taksah (ZUT; Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16, 30/18 – ZKZaš, 189/20 – ZFRO in 44/25 – ZDOsk-1B), ki se nakaže na račun št. 0110 0100 0315 637, sklic: 11 33421-7111002-6127823.

Odločba je izdana po uradni dolžnosti in je takse prosta po 22. členu ZUT.

Mateja Zupan, u.d.i.a.
inšpektorica- višja svetnica

Vročiti (po ZUP):

1. Direkcija Republike Slovenije za vode, Mariborska cesta 88, 3000 Celje

V vednost (navadno):

1. Direkcija RS za vode, Sektor območja spodnje Save, Novi trg 9, 8000 Novo mesto
2. Republika Slovenija, Gregorčičeva 20, Ljubljana
3. Zbirka dokumentarnega gradiva, tu